

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

№11-SON

2025-YIL, NOYABR

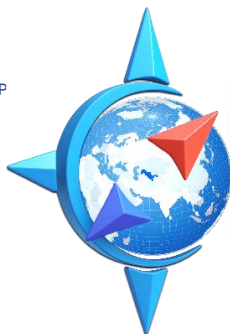
9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketingjournalbot](https://t.me/marketingjournalbot)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tdiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori;

Ergashodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU, “Marketing” kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NamDTU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU “Marketing” kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich, i.f.d., prof., TDIU, Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Xalqarov Tohir Abdirahmonovich, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU, Departament boshlig'i;

Musyeva Shoirazolimovna, i.f.n., SamSI, “Marketing” kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU, “Innovatsion menejment” kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU, “Axborot texnologiyalari” kafedrasini katta o'qituvchisi;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., NamDTU, “Menejment” kafedrasini mudiri, dotsent;

Fayzullayev Jaylonbek Sultonovich, DSc., TDIU, “Yashil iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, “Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik” kafedrasini professori;

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, “Raqqamli iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, “Savdo ishi” kafedrasini mudiri

Jumaev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori;

Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich, PhD., TDIU, Raqqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekan muovini

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti O'quv ishlari bo'yicha prorektor;

Abdovaxidov Abdumalik Maxkamovich, i.f.d., TDIU, “Turizm va servis” kafedrasini professori;

Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, TDIU, “Biznes boshqaruvi va logistika” kafedrasini professori

Tuychiyev Alisher Jurayevich, Alfraganus University “Iqtisodiyot” fakulteti dekani, professor;

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU, “Yashil” iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU, Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU, Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Boltaev Umiddjon Talant o'g'li, i.f.f.d., PhD., Toshkent arxitektura qurilish instituti “Iqtisodiyot va ko'chmas mulkni boshqarish” kafedrasini dotsenti;

Bayxonov Bahodirjon Tursunbayevich, i.f.d., DSc, NamDTU, “Menejment” kafedrasini dotsenti;

Pardayev Sherzod Xolmurodovich, i.f.f.d., PhD., TDIU, “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsenti;

Beknazarov Behzod Baxtiyor o'g'li, PhD., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsent v.b.

Rajabova Moxichexra Abduxolikovna, PhD., Buxoro davlat universiteti marketing va menejment kafedrasini o'qituvchisi.

Elektron nashr 732 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 29- noyabrda ruxsat etildi

MUNDARIJA

BANGLADESH VA O‘ZBEKISTONDA TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARI BOZORINING RIVOJLANISHI....7	
Soliyev Axmadjon	
ИНТЕГРАЦИЯ НЕЙРОМАРКЕТИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЭКОСИСТЕМУ E-COMMERCE: АНАЛИЗ ПОВЫШЕНИЯ КОНВЕРСИИ И ПОЛЬЗОВАТЕЛЬСКОГО ОПЫТА НА ПРИМЕРЕ КРУПНЕЙШИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ22	
Икрамов Мурат Акрамович, Юлдашев Жамшид Абрарович	
МОДЕЛИ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОДА ТН ВЭД: ПЕРСПЕКТИВЫ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ37	
Муратова Шохиста Ниматуллаевна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA HUDUDLARNI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARINING O‘ZIGA HOS JIHATLARI (RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI MISOLIDA).....45	
Tuychiev Alisher Jurayevich	
ОСОБЕННОСТИ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГА В МАЛОМ БИЗНЕСЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ56	
Касимова Фатима Тулкуновна, Джалилов Шерзод Кахрамонович	
FACTORS OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF PRODUCTION POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES62	
Allaeva Gulchekhra Jalgasovna	
HUDUDLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIK KO‘RSATKICHLARI TENDENSIYASINI BAHOLASH70	
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
MINTAQALAR RIVOJLANISHINING IMIJ YARATISHGA ASOSLAGAN NAZARIYALARI78	
Duschanov Alisher Sherzod o‘g‘li	
MAJBURIY SUG‘URTA ZAXIRALARINI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISHNING AMALDAGI HOLATI.....85	
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLAR FAOLIYATINI BARQARORLIGINI TA‘MINLASHDA MOLIYAVIY MUNOSABATLARNI SAMARALI TASHKIL ETISH YO‘LLARI.....98	
Jo‘raxonov Muzaffar Eskandarovich	
SANOAT KORXONASI BOZORINING RIVOJLANISHI VA UNDA KICHIK BIZNESNING O‘RNI107	
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
TIBBIYOT MUASSASALARIDA DAROMAD VA XARAJATLARNI TAN OLIISH, HISOBGA OLIISH VA MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI.....116	
Ruziyeva Umida Muzaffarovna	
INNOVATSION STRATEGIYANI ISHLAB CHIQUISH VA AMALGA OSHIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING MEZON VA KO‘RSATKICHLARI126	
Yusupov Saidvali Shukrullayevich	
SOHALAR KESIMIDA SOLIQ YUKINI ANIQLASHNING AHAMIYATI137	
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich, Aminboyev Javohir Ravshanbek o‘g‘li, Abdiyev Mansur Musurmonovich, Choriyev Og‘abek Alisher o‘g‘li, Usmonov Doniyor Maxamadjon o‘g‘li	
АНАЛИЗ ДЕТЕРМИНАНТ МИГРАЦИОННОГО ОТТОКА ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ИЗ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИЙ ИХ РЕТЕНЦИИ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ144	
Сайфутдинова Нигина Фуркатовна, Хусайнов Равшан Рахимович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ХЛОПКОВО-ТЕКСТИЛЬНЫХ КЛАСТЕРОВ УЗБЕКИСТАНА.....157	
Холикова Рухсора Санджаровна	
O‘ZBEKISTON ELEKTRON PULGA O‘TISH SHAROITIDA ELEKTRON TO‘LOV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH, KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI BARTARAF ETISHDAN KUTILAYOTGAN SAMARADORLIK.....169	
Abdiyev Mansur Musurmonovich, Xujamuradov Abror Ro‘zimirat o‘g‘li, Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
O‘ZBEKISTONDA MAQBUL QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI185	
Akbarov Boburjon Sobirjon o‘g‘li	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION EKOTIZIMLARNI SHAKLLANTIRISH KO‘RSATKICHLARINI BAHOLASH.....193	
Ramazanov Suhrobjon Sherzod o‘g‘li	

TASHQI SAVDO KO'RSATKICHLARINING KO'P OMILLI KLASTER TAHLILI (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	202
Abdujalilova Bibisora Baxodir qizi	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORINING HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	209
Soliyev Axmadjon, Ibroximov Avazbek	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISH JARAYONIDA KADRLAR SALOHİYATINI SAQLAB QOLISH VA RIVOJLANTIRISH STRATEGİYALARI	217
Bekchanov Ruslan Ambiyatovich	
MINTAQADA IQTISODIY-EKOLOGIK MEXANIZMLARDAN SAMARALI FOYDALANISH XUSUSIYATLARI	222
Sapayev Maxsudbek Karimovich	
MINTAQQA SANOATINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH USULLARI.....	227
Raxmatullayev Doston Asad o'g'li	
MODERN APPROACHES TO INDUSTRIAL COOPERATION AND THEIR APPLICATION IN UZBEKISTAN'S ECONOMY	233
Boyturayev Olimjon Urayimovich	
NAVOIY VILOYATIDA "YASHIL BELBOG'"LAR BARPO ETISHDA INFRATUZILMA BILAN TA'MINLASH MINTAQAVIY MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI	244
Sayfulina Alfira Feratovna	
MINTAQQA SAVDO KORXONALARINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYASIDAN FOYDALANISH KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH	259
Otaxonova Dinora Musaboy qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	266
Raximov Furqat Jalolovich	
MARKAZIY BANKNING PUL TAKLIFI VA BANK REZERV LARI SIYOSATI: DUNYO VA O'ZBEKISTONDA TAHLIL.....	276
Safarova Zarina	
TIBBIY XIZMATLAR KO'RSATUVCHI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	286
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
INTEGRATED E-COMMERCE MANAGEMENT SYSTEM BASED ON THE ERPI INDEX: CONCEPT, METHODOLOGY, AND MANAGEMENT MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF E-COMMERCE IN UZBEKISTAN	295
Isokhujaeva Munira Yashnarovna	
РАЗВИТИЕ ВНУТРЕННЕЙ ТОРГОВЛИ И ПОВЫШЕНИЕ ЕЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ	301
Rauandina Guldaray Kalkenovna, Сайфуллаева Мадина Исмаевна	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI MAHSULOT PASPORTINI YARATISH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	315
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
DUNYODAGI MINTAQAVIY TAFOVUTLAR: ASOSIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI KAMAYTIRISH BO'YICHA YECHIMLAR.....	327
Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna	
INTELLEKTUAL BOSHQARUV TIZIMLARINING SANOAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDAGI ROLI	334
Xidirova Barchinoy Iloxomovna	
TEMIR YO'L TRANSPORTI TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINING ROLI	341
Mauzerov Jaxongir Ulug'bek o'g'li	
YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MARKETINGNING AHAMIYATI	348
Ergashev Sanjarbek Sobirjon o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIY SALOHİYATNI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	355
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
ЭВОЛЮЦИЯ МАРКЕТИНГА И ТЕХНОЛОГИЙ КАК ФАКТОРОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ	362
Tuychiev Komiljon Lazizovich	

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI O'TKAZISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	369
Murtozayeva Dilnoza Boboniyoz qizi	
ИННОВАЦИИ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	378
X.T. Буриев, Тошимов Улугбек Хакимович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI	384
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
THE EVOLUTION OF MANAGEMENT APPROACHES IN THE 21ST CENTURY – ADAPTIVE MODELS OF TRANSFORMATION OF ORGANIZATIONAL STRUCTURES	391
Tukhtaboev Abdurashid Tursunovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA, ELEKTRON XIZMATLAR VA AI TEXNOLOGIYALARINING BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	398
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
MARKETING TADQIQOTLARDA BOG'LIQLIK KOEFFITSENTLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	409
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
GLOBALASHUV DAVRIDA MAMLAKATDA FRILANSERLIK FAOLIYATI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARINI TAKOMILLASHTIRISH	417
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
AHOLI TURMUSH DARAJASINING KO'P OMILLI INDIKATORLARINI SHAKLLANTIRISHNING NEYRO-RAVSHAN KLASSIFIKATSIYA MODELI	428
Mirzayev Shoxrux Normurod o'g'li	
AVTOMOBIL SAVDOSIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MARKETING TEXNOLOGIYALARINING ROLI.....	435
Adamboyev Abror Akrom o'g'li	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ СЕМЕНОВОДЧЕСКОГО СЕКТОРА В СИСТЕМЕ ГЛОБАЛЬНОЙ АГРАРНОЙ И ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	443
Ахмедова Мадина Шухрат қизи	
RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHIDA ZAMONAVIY AXBOROTLARNI O'RNI	458
Samatov Azizbek Abdulaxatovich	
SI BILAN JIHOZLANGAN INNOVATSIYALARINING CHAKANA SAVDODAGI ROLI: ISTE'MOLCHI JALB ETILISHI, XARID ODATLARI VA MARKETING STRATEGIYASI.....	464
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA MOLIYAVIY MUNOSABATLARNI SAMARALI TASHKIL ETILISHI SUBYEKTLAR FAOLIYATI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING BOSH OMILI	482
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	491
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MARKETING STRATEGIYALARINING O'RNI	504
Xamidbayev Asadbek Nodir o'g'li	
MODA INDUSTRIYASI MARKETING STRATEGIYALARI ORQALI XALQARO BOZORLARGA CHIQUISH IMKONIYATLARI.....	511
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARI B2B BOZORIDA MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIK OMILLARI.....	519
Sapayeva Nilufar Kadambayevna	
TIJORAT BANKLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TAVSIFLOVCHI MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI YAXSHILASH IMKONIYATLARI.....	526
Ibodullayev Shohboz To'liqin o'g'li	
DAVLAT SEKTORIDAGI TASHKILOTLARDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING XORIJ TAJRIBASI.....	534
Azizova Zilola Lochinovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA YASHIL KREDITLASH MEXANIZMLARINI OPTIMALLASHTIRISH: EKOLOGIK LOYIHALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI.....	544
Allayarov Suxrob Rustamovich	

OILAVIY TADBIRKORLIK OMILLARI VA KAMBAG‘ALLIK DARAJASINI QISQARTIRISHNING PROGNOZ KO‘RSATKICHLARI	553
Zaxidova Umida Farxodovna	
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УЗБЕКИСТАНА	567
Аминова Азиза Батырбаевна	
AVTOMOBIL SANOATIDA MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI	575
Nasritdinova Gulchexra Abdurashitovna	
HUDUDLARDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI BOSHQARISHNING TEXNOLOGIK MODERNIZATSİYALASH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	583
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi, Goziyeva Shaxina Djahongirovna	
SANOAT KLASSTERLARIDA MARKETING EKOTIZIMI ISHTIROKCHILARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO ALOQALAR TAHLILI	591
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
AUTSORSING VA AMALIYOT	601
Shodmonov Shokir Dustmurodovich	
ПОВЕДЕНЧЕСКИЕ БАРЬЕРЫ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЯ О ПОКУПКЕ.....	610
Усмонова Диёра Маҳмуд кизи, Нухритдинхаджаев Улугбек, Атаханов Асадбек	
AGROSANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	620
Fayzullayev Shuhrat Sherali o‘g‘li	
MODA INDUSTRIYASI MARKETING STRATEGIYALARI ASOSIDA AUDITORIYANI SEGMENTATSİYALASH	628
Ahmedova Rayhona Jasurbek qizi	
QURILISH TARMOG‘IDA OLIB BORILAYOTGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	636
Arifdjanova Zilola Dilshodovna	
HUDUDLAR BO‘YICHA MOLIVAVIY INKLYUZIYA DARAJASINI BAHOLASHGA ILMIY-USLUBIY YONDASHUVLAR	645
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o‘g‘li	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОМНИКАНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ.....	660
Эргашходжаева Шахноза Джасуровна, Хасанов Ганишер, Сафаров Азизбек	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI	676
Ibragimov Salohiddin Ochilovich	
TEMIR YO‘L TRANSPORTI KORXONALARIDA ASOSIY FONDLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI VA METODIK YONDASHUVLARI	685
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
INVESTITSION RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI RAG‘BATLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH YO‘LLARI	694
Isakov Axmadali Esanbaevich	
CRM-УПРАВЛЕНИЕ В СЕТЕВЫХ СУПЕРМАРКЕТАХ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН: КАК ДАННЫЕ О КЛИЕНТАХ, ЛОЯЛЬНОСТЬ И ОМНИКАНАЛЬНОСТЬ ПОВЫШАЮТ ЭФФЕКТИВНОСТЬ РОЗНИЦЫ (ФОКУС НА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ).....	704
Юсупов Улугбек Шукруллаевич	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA OZIY-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	715
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
MILLIY IQTISODIYOTNING TURIZM SOHASIDA HUDUDIY IXTISOSLASHTIRILISH VOSITALARINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH.....	725
Musaxanov Qazixon Abdulkhakim o‘g‘li	

MILLIY IQTISODIYOTNING TURIZM SOHASIDA HUDUDIY IXTISOSLASHTIRILISH VOSITALARINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH

Musaxanov Qazixon Abdulhakim o‘g‘li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Katta o‘qituvchi, PhD

ORCID: 0009-0004-3425-5084

Annotatsiya

Mazkur maqolada milliy iqtisodiyotda turizm sohasining hududiy ixtisoslashuvini shakllantirish va rivojlantirish jarayonlari tahlil qilindi. Tadqiqot davomida hududlarning turistik salohiyati, resurslar bazasi va ixtisoslashuv darajasi statistik va qiyosiy usullar asosida o‘rganildi. Hududiy ixtisoslashuvni shakllantirishda strategik rejalashtirish, marketing yondashuvlari va raqamli texnologiyalarning ahamiyati aniqlandi. Hududlar o‘rtasida turizmni muvozanatli rivojlantirish, investitsiyalarni jalb etish va raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlari baholandi. Natijalar hududiy ixtisoslashuv turizm samaradorligini oshirganini va milliy iqtisodiyot rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatganini tasdiqladi.

Kalit so‘zlar: hududiy ixtisoslashuv, turizm, milliy iqtisodiyot, turizm salohiyati, strategik rejalashtirish, marketing, raqamli texnologiyalar, raqobatbardoshlik, investitsiya, hududiy rivojlanish.

Аннотация

В статье был проведён анализ процессов формирования и развития региональной специализации туризма в национальной экономике. В ходе исследования были изучены туристический потенциал территорий, ресурсная база и уровень специализации с использованием статистических и сравнительных методов. Было определено значение стратегического планирования, маркетинговых подходов и цифровых технологий в формировании специализации. Также были оценены возможности сбалансированного развития туризма, привлечения инвестиций и повышения конкурентоспособности регионов. Результаты подтвердили, что региональная специализация повысила эффективность туризма и оказала положительное влияние на развитие национальной экономики.

Ключевые слова: региональная специализация, туризм, национальная экономика, туристический потенциал, стратегическое планирование, маркетинг, цифровые технологии, конкурентоспособность, инвестиции, региональное развитие.

Abstract

The article analyzed the processes of forming and developing regional specialization in tourism within the national economy. The study examined regional tourism potential, resource base, and specialization level using statistical and comparative methods. It identified the role of strategic planning, marketing approaches, and digital technologies in shaping specialization. It also evaluated opportunities for balanced tourism development, investment attraction, and increased

regional competitiveness. The results confirmed that regional specialization improved tourism efficiency and contributed positively to national economic development.

Keywords: regional specialization, tourism, national economy, tourism potential, strategic planning, marketing, digital technologies, competitiveness, investment, regional development.

KIRISH

Mamlakatimiz iqtisodiyotida sodir bo'layotgan transformatsiya jarayonlari sharoitida turizm sanoati milliy iqtisodiyot tuzilmasida tobora muhim o'rin tutmoqda. Turizm nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratishga va kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga hissa qo'shadi, balki transport, qurilish, qishloq xo'jaligi, madaniyat, ta'lim va boshqalar kabi tegishli sohalarga ham faol ta'sir ko'rsatadi. Shu munosabat bilan turizm sohasida hududiy ixtisoslashuvning samarali modelini shakllantirish juda muhimdir. Namangan viloyatining har bir hududi ixtisoslashgan turizm mahsulotlarini shakllantirish uchun asos bo'lishi mumkin bo'lgan noyob tabiiy, madaniy, tarixiy va ijtimoiy-iqtisodiy resurslarga ega.

Ushbu resurslardan strategik rejalashtirish doirasida foydalanishga ilmiy asoslangan yondashuv bilan tegishli tizimlashtirish mavjud emas. Bu turizm oqimini boshqarish samaradorligini pasaytiradi, mintaqalar o'rtasida nomutanosiblikni keltirib chiqaradi, yangi turistik yo'nalishlarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi va hududlar salohiyatidan oqilona foydalanmaslikka olib keladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Milliy iqtisodiyotda turizm sohasining hududiy ixtisoslashuvi masalasi ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda turli nazariy va amaliy yondashuvlar shakllangan. Xususan, Nudelman M.S. rekreatsion resurslardan foydalanishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini tahlil qilib, hududiy rivojlanishda resurslarning samarali taqsimlanishi muhimligini asoslab bergan [1]. Bu yondashuv turizm hududiy ixtisoslashuvni shakllantirishda asosiy metodologik asoslardan biri hisoblanadi.

Zorin I.V. va hamkorlari turizmni iqtisodiy faoliyat turi sifatida o'rganib, uning hududiy rivojlanishga ta'sirini tizimli yondashuv asosida izohlagan [2]. Ularning fikricha, turizmni samarali rivojlantirish hududlarning tabiiy va ijtimoiy salohiyatiga mos ixtisoslashuvni talab etadi.

Mahalliy tadqiqotchilar ham mazkur yo'nalishda muhim ilmiy natijalarga erishgan. Jumladan, Raximova D.M. hududlarda turizmni rivojlantirish omillarini tahlil qilib, mintaqaviy ixtisoslashuv iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim vosita ekanligini ko'rsatgan [3]. Abidova D. esa ekologik turizm va innovatsion xizmatlarning samaradorligini o'rganib, ixtisoslashgan turizm turlarining rivojlanishiga e'tibor qaratgan [5].

Shuningdek, Nurfayziyeva M. turizm xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirish omillarini tahlil qilib, hududiy ixtisoslashuv marketing strategiyalari bilan chambarchas bog'liqligini asoslagan [6]. Aliyeva M.T. va Izzatov B. sport turizmi

misolida turizm turlarining diversifikatsiyasi hududiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlagan [7].

Egamnazarov X. esa O'zbekistonda barqaror turizmni rivojlantirish yo'nalishlarini o'rganib, hududiy ixtisoslashuvni ekologik va iqtisodiy omillar bilan uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatgan [8]. Shu bilan birga, Igamberdiyeva A.D. turizmدا innovatsion yondashuvlar va raqamli vositalarning rolini tahlil qilib, zamonaviy sharoitda hududiy ixtisoslashuvni shakllantirishda texnologik omillar muhim ekanligini asoslagan [4].

Turizm sohasida hududiy ixtisoslashuvni shakllantirish va rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qiladi. Bunda resurslardan samarali foydalanish, innovatsiyalarni joriy etish, marketing strategiyalarini takomillashtirish hamda barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda milliy iqtisodiyotda turizm sohasining hududiy ixtisoslashtirilish jarayonlarini o'rganish va ularni rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli tahlil, taqqoslash, iqtisodiy-statistik va mantiqiy umumlashtirish usullari tashkil etadi.

Hududlarning turizm salohiyatini aniqlash maqsadida statistik ma'lumotlar tahlili amalga oshirildi. Bunda turistik oqim, infratuzilma rivojlanganlik darajasi, xizmatlar hajmi va hududiy resurslar ko'rsatkichlari o'rganildi. Shuningdek, hududlar kesimida ixtisoslashuv darajasini baholash uchun komparativ (taqqoslash) usulidan foydalanildi.

Tadqiqot jarayonida turizmni rivojlantirishning ilg'or xorijiy tajribalari ham o'rganilib, ularni milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari tahlil qilindi. Shu bilan birga, hududiy ixtisoslashuvni shakllantirishda strategik rejalashtirish, marketing yondashuvlari va raqamli texnologiyalarning roli alohida e'tiborga olindi.

Ilmiy tadqiqot davomida ekspert baholash usuli orqali soha mutaxassislarining fikrlari umumlashtirildi hamda turizmni hududiy rivojlantirishga oid muammolar va ularning yechimlari aniqlashtirildi. Olingan natijalar asosida turizm sohasida hududiy ixtisoslashtirishning samarali vositalarini taklif etish imkoniyati yaratildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy sharoitda turizm hududlarini samarali rivojlantirish ularni aniq ixtisoslashtirish, strategik rejalashtirish va raqobatbardoshligini oshirishni talab etadi. Xususan, hududlar o'rtasida investitsiyalarni jalb etish, sayyohlar oqimini ko'paytirish va davlat qo'llab-quvvatlashidan samarali foydalanish borasida raqobat kuchayib bormoqda. Bu esa har bir hududning o'ziga xos turistik salohiyatini aniqlash va uni maqsadli rivojlantirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Turizm siyosatini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish, xususan, ilg'or xorijiy tajribalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Hududiy boshqaruvda markazsizlashtirish jarayonlari mahalliy jamoalarning vakolatlarini kengaytirib, ularning o'z ixtisoslashuv strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyatlarini oshirmoqda.

Raqamlashtirish, innovatsion yondashuvlar va barqaror rivojlanish tamoyillari esa turizmni boshqarish samaradorligini yanada kuchaytiradi.

Natijada, turizm sohasida hududiy ixtisoslashtirishning zamonaviy vositalarini shakllantirish milliy iqtisodiyotning muvozanatli rivojlanishini ta'minlaydi. Bu jarayon ichki turizmni faollashtirish, turizm mahsulotlarini xalqaro bozorga olib chiqish hamda mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Taklif etilgan "hududning turizm salohiyati" matritsasi mamlakatimizning turizmning turli sohalarida, xususan, Namangan viloyati mintaqasida tabiatga yo'naltirilgan, madaniy va xizmat ko'rsatishga yo'naltirilgan turizm turlarini tanlashda hududiy ixtisoslashuvini shakllantirish va rivojlantirishga qo'llanildi. "Ixtisoslashuv" konsepsiyasining mohiyati o'rganildi va davlat, mintaqa yoki hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi kontekstida ixtisoslashuv strategiyasini qo'llashning asosiy mazmuni va yo'nalishlarini aks ettiruvchi jihatlar aniqlandi. Mintaqaviy rivojlanishning strategik qarashlarida turizm sohasini hisobga olish uchun 2030-

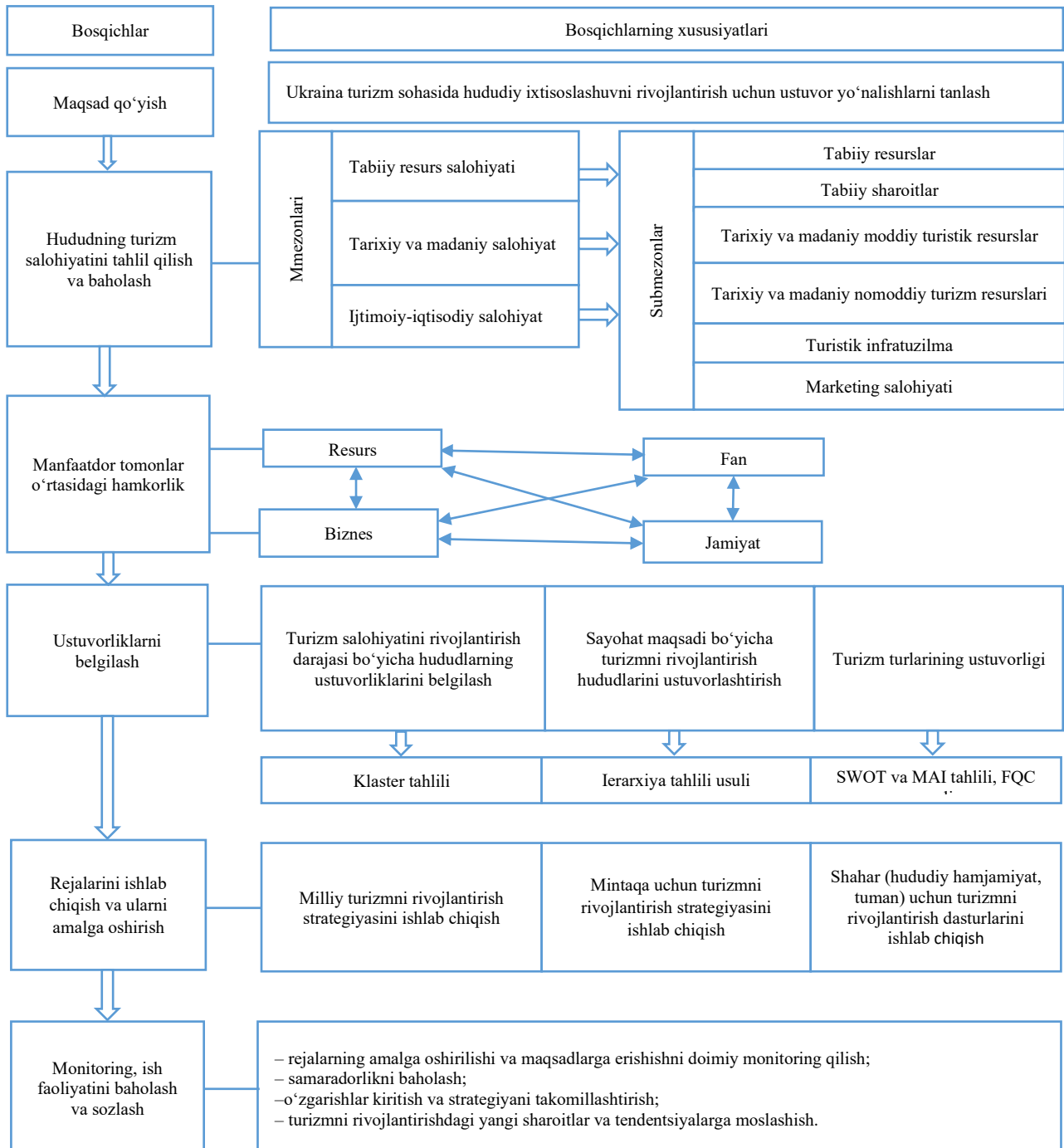
yilgacha mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining mintaqaviy rivojlanish strategiyalarining mazmuniy tahlili o'tkazildi, bu ko'pgina mintaqaviy strategiyalar turizmni o'zlarining strategik va operatsion maqsadlarida rivojlanishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida o'z ichiga olganligini ko'rsatdi.

Mintaqaviy strategiyalar tahlili turizm sohasini rivojlantirish mintaqaviy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini strategik oshirishning operatsion yo'nalishlaridan biri ekanligini tasdiqlaydi, bu tegishli strategik maqsadlar nomlarida aks etadi. Yuqoridagilarni, shuningdek, Yevropa integratsiyasi sharoitida hududlarni rivojlantirish ehtiyojlari va imkoniyatlarini zamonaviy muammolarga muvofiq ravishda uyg'unlashtirish zarurligini hisobga olgan holda, Namangan viloyati turizm sohasida hududiy ixtisoslashuvni rivojlantirish uchun ustuvor yo'nalishlarni tanlash modelini yaratdi, bu manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikda milliy, mintaqaviy va mahalliy boshqaruv darajalarida ustuvorliklarni belgilashga, ixtisoslashuv strategiyasining mezonlari va tamoyillariga muvofiqlik nuqtai nazaridan hududning mavjud turizm turizm salohiyatini hisobga olishga asoslangan.

Milliy iqtisodiyotning turizm sohasida hududiy ixtisoslashuvni ta'minlash bo'yicha davlat siyosatini davlat hokimiyati va mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlarining turli hududiy darajalarda milliy, mintaqaviy va mahalliy maqsadlari, amalga oshirish choralari, vositalari va muvofiqlashtirilgan harakatlari tizimi sifatida ko'rib chiqish taklif qilinmoqda, bunda har bir hududning tabiiy, tarixiy-madaniy va ijtimoiy-iqtisodiy turizm resurslarini ta'minlash va ulardan foydalanish darajasiga nisbatan xususiyatlarini hisobga olgan holda, turizmning ustuvor turlarini rivojlantirish uchun sharoit yaratish va rag'batlantirish amalga oshiriladi.

Milliy iqtisodiyotning turizm sohasida hududiy ixtisoslashuvni ta'minlash bo'yicha davlat siyosatining vositalar to'plami ishlab chiqildi. Davlat hokimiyati va mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlarining turizmning ustuvor turlarini rivojlantirish uchun sharoit yaratish va ularni rag'batlantirish bo'yicha chora-tadbirlari, vositalari to'plami to'rtta yo'nalish nuqtai nazaridan ko'rib chiqilishi taklif qilinmoqda: tartibga solish yuzasidan qonunlar, qonunosti hujjatlari, strategik va dasturiy hujjatlarni ishlab

chiqish; tartibga solish, strategik va dasturiy hujjatlarga o‘zgartirishlar kiritish; turistik xizmatlar ko‘rsatish qoidalarini tartibga solish, iste‘molchilar huquqlarini himoya qilish va atrof-muhitni muhofaza qilish shular jumlasidandir, tashkiliy turistik klasterlar va uyushmalarni yaratish; turistik tadbirlar, forumlar va ko‘rgazmalarni tashkil etish; davlat-xususiy sheriklik shaklida hamkorlik orqali turli darajadagi davlat hokimiyati va biznes o‘rtasida samarali o‘zaro ta’sirni ta’minlash muhim hisoblanadi.

1-rasm. Turizm sohasida ixtisoslashuv strategiyasi kontekstida hududiy ixtisoslashuvni rivojlantirish uchun ustuvor yo‘nalishlarni tanlash modeli¹

¹ Muallif ishlanmasi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, turizm sohasida hududiy ixtisoslashtirish milliy iqtisodiyotning barqaror va muvozanatli rivojlanishini ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lgan. Hududlarning tabiiy, tarixiy-madaniy va ijtimoiy-iqtisodiy resurslarini tizimli tahlil qilish asosida ixtisoslashuv yo'nalishlarini belgilash turizm xizmatlari samaradorligini oshirishga xizmat qilgan. Natijada hududlarning raqobat ustunliklari shakllangan va turizm bozori imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish ta'minlangan.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, hududiy ixtisoslashuvni rivojlantirishda zamonaviy boshqaruv yondashuvlari, raqamli texnologiyalar va marketing strategiyalarini qo'llash muhim natijalar bergan. Xususan, turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish, infratuzilmani takomillashtirish hamda investitsiya oqimlarini rag'batlantirish hududiy rivojlanishning asosiy omillari sifatida baholangan.

Shu asosda quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

- hududlarning turizm salohiyatini baholashda kompleks va tizimli yondashuvni joriy etish;
- har bir hudud uchun ixtisoslashgan turizm yo'nalishlarini aniq belgilash va strategik rejalashtirishni kuchaytirish;
- turizm infratuzilmasini rivojlantirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish;
- hududiy marketing strategiyalarini takomillashtirish orqali turizm mahsulotlarini ichki va tashqi bozorlarda ilgari surish;
- davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish orqali investitsion jozibadorlikni oshirish.

Hududiy ixtisoslashuvni ilmiy asosda rivojlantirish turizm sohasining raqobatbardoshligini oshirish, hududlar iqtisodiy salohiyatini kengaytirish va milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Нудельман М.С. Социально-экономические трудности рекреационного природоиспользования. / Нудельман М.С. К.: Научная мысль, 1987. 263 с.
2. Зорин И.В. Туризм как вид деятельности/ Зорин И.В., Каверина Т.П., Квартальнов В.А. / https://tourlib.net/books_tourism/zorin.htm.
3. Mirzakasimovna R. D. Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirish omillari va ularning ta'siri //Recent scientific discoveries and methodological research. – 2025. – T. 2. – №.
- 4.С. 15-23. 4. Игамбердиевна А. Д. ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ ОТЕЛЬ в формировании такого продукта, как электронный каталог // Инновации, наука и технологии. – 2025. – Т. 1. – No 7. – С. 24-28.
5. Абидова, Дильфуза. «Эффективность инноваций, используемых в экологических отелях.» Innovation Science and Technology 1.6 (2025): 179-183.
6. Nurfayziyeva M. Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari //yashil iqtisodiyot va taraqqiyot. – 2024. – Т. 1. – №.

7. Тойчиевна, Алиева Максбуба и Бехруз Иззатов. «Спортивный туризм и его подвиды, преимущества расширения спортивного туризма.» (2023).

8. Эгамназаров, Хусниддин. «Изучение Направлений Устойчивого Развития Туризма В Узбекистане.» Innovation Science and Technology 1.1 (2025): 28-34.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, noyabr, 11-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**